

Історико-педагогічні дослідження в Україні у вимірі фахових наукових конференцій (2001 - 2010 рр.)

З нагоди відзначення в серпні 2011 р. двадцятої річниці незалежної Української держави звернемося до розвитку за цей час одного з важливих аспектів національного гуманітарного знання, яким є історія школи й педагогічної думки. Причому предметом висвітлення обираємо не власне теоретико-практичні наукові напрацювання й здобутки, що заслуговують на ґрунтовне і значне за обсягом дослідження, а лише нову для нашої країни форму співпраці фахівців у зазначеній царині - систематичні історико-педагогічні науково-практичні конференції, яких, починаючи з 2001 р., на теренах України відбулося десять, і які вважаємо важливим чинником руху вперед студій з історії педагогіки.

Наукова конференція як зібрання й нарада представників певної наукової галузі є формою публічного обговорення (рідше - розв'язання) найбільш цікавих або актуальних дослідницьких питань. Відходячи від практики проведення таких зборів у власне урочисто-ювілейному дусі з промовами гасельного спрямування, тобто присвяченими черговій річниці якоїсь події чи вшануванню пам'яті видатної особи, поступово в українській історико-педагогічній науці почала формуватися практика оприлюднення в процесі таких заходів нових поглядів на усталені канони тлумачення розвитку національної освіти й педагогічної думки, розпочався плідний обмін новітніми ідеями й думками. Маємо на увазі насамперед те, що протягом років незалежного існування України здобуто й накопичено невідоме в радянський період знання про перебіг національного історико-педагогічного процесу, стало можливим відкрити обговорення замовчуваних раніше сторінок історії, розкриття внеску педагогів і громадських діячів, які впливали на розвиток національного шкільництва, і чий імена було забуто або викреслено з нашої історії. Водночас активізували поглиблення досліджень теоретико-методологічного характеру. Назріла необхідність організації та проведення фахових науково-практичних конференцій у всеукраїнському масштабі.

Ідея проведення в межах усієї України науково-практичних зібрань дослідників, які займаються вивченням історико-педагогічної проблематики, належить академіку НАПН України Ользі Василівні Сухомлинській. Цей задум, що й донині успішно реалізують, був частиною її системного проекту, покликаного посилити роль історико-педагогічних досліджень, підвищити їх наукову якість. Складовими зазначеного проекту стали заснування й видання з 1995 р. часопису «Шлях освіти», фундація в 2001 р. неформальної громадської організації- Усеукраїнська асоціація істориків педагогіки, заснування в 2004 р. та видання першого та єдиного в Україні спеціалізованого часопису «Історико-педагогічний альманах» і нарешті - щорічне проведення історико-педагогічних конференцій, які дають змогу обмінятися думками та продемонструвати напрацювання і численній армії молодих науковців, і вже відомим ученим. Загалом такі фахові зібрання розглядають і як своєрідний майстер-клас, де дослідники-початківці долучаються до новітніх напрацювань з історії педагогіки, ознайомлюються з сучасною методологією історичних розвідок, мають змогу проконсультуватися в досвідчених науковців.

Тематичне спрямування всіх десяти проведених історико-педагогічних конференцій формувалося за участі й під впливом наукових поглядів академіка О. Сухомлинської, які розвиває створена нею наукова школа. Помічниками в цій справі стали науковці лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. Проведення десяти всеукраїнських заходів дає привід для короткого ретроспективного екскурсу й для деяких узагальнень із набутого досвіду.

Перша конференція, яку тоді назвали науково-практичним семінаром, відбулася в Києві 11 грудня 2001 р. в організаційній співдружності лабораторії історії педагогіки з Кам'янець- Подільським педагогічним університетом (нині він носить ім'я Івана Огієнка). Вона була присвячена актуальному й для сьогодення питанню ролі та значення історії педагогіки у структурі професійної підготовки вчителя.

Наголосимо, що провідна мета роботи першої конференції полягала у сприянні підтримати й активізувати, зацікавленість у виконанні історико-педагогічних студій у країні, адже не секрет, що в житті вищої школи в Україні відбуваються зміни, які не завжди можна оцінювати як зміни на краще. Маємо на увазі, наприклад, те, що в педагогічних навчальних закладах зменшено кількість лекційних годин на курси з історії педагогіки або такі курси

об'єднують з іншими дисциплінами, майже не залишилося окремих кафедр історії педагогіки. Таке становище не сприяє розвитку історії педагогіки як навчальної дисципліни й науки.

На наш погляд, не варто забувати конфуціанську максиму: минуле - це вчитель майбутнього. Вивчення історії педагогіки в контексті підготовки майбутніх учителів не можна недооцінювати та применшувати, бо ця дисципліна виконує не лише важливу загальноосвітню й загальнокультурну функцію, або, за визначенням професора Л. Вовк, функцію «міжпоколінної трансмісії культури» [1, с. 17], а й формує в студентів здатність до масштабного осягнення складних освітніх процесів, розуміння особливостей навчально-виховної діяльності в різні часи, впливає на становлення їхньої професійної свідомості.

Ще в середині XIX ст., з'ясовуючи співвідносність теорії і практики в педагогіці, характеризуючи зміст поняття «педагогічний досвід», великий учений К. Ушинський наголошував, що педагогічні факти «повинні справити враження на розум вихователя, класифікуватися в ньому за своїми характерними особливостями, узагальнитися, стати міркуванням (думкою), і вже це міркування, а не сам факт, стане правилом виховної діяльності педагога» [3, с. 162]. Історія педагогіки не пропонує готові навчально-виховні рецепти з минулого, однак збуджує креативну думку майбутнього вчителя, дає змогу накопичити різноаспектні знання з фаху, що, надалі транс-формує, реалізується у власній педагогічній творчості.

У роботі першої конференції взяло участь 77 учасників. Серед найважливіших питань, які порушували, - аналіз стану й визначення завдань досліджень у галузі історії педагогіки, здійснені покійним академіком М. Ярмаченком, висвітлення проблеми підготовки підручника на засадах особистісно орієнтованої навчальної діяльності, зроблене академіком М. Євтухом, розкриття професором Л. Вовк значення та змісту історії педагогіки в системі завдань підготовки сучасного вчителя, окреслення стратегії пошуку в історико-педагогічному краєзнавстві у виступі професора М. Левківського. На забезпечення оновлення методологічного інструментарію досліджень з історії української школи був спрямований виступ академіка О. Сухомлинської «Персоналія у сучасному підручнику з історії педагогіки». На секціях учасники заслухали ряд цікавих доповідей, присвячених вивченню малодослідженої спадщини українських педагогів (В. Науменко, Я. Чепіга, С. Русова, М. Даденков, Б. Грінченко, В. Гагенмейстер, С. Черкасенко та ін.), діяльності окремих навчальних закладів.

Друга конференція пройшла в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (жовтень, 2002). Її тема - «До витоків становлення української педагогічної науки» - дала привід для обговорення таких актуальних питань, як «Історіографічний огляд розвитку вітчизняної історії педагогіки» (доповідач - професор Н. Гупан), «Пропедевтика систематизації історико-педагогічних знань» (доповідач - професор Л. Вовк), «Діяльність українських громад як окремий етап розвитку педагогічної думки на Україні» (доповідач - професор Н. Побірченко). Нове для тогочасної історико-педагогічної проблематики питання порушила О. Сухомлинська, виголосивши доповідь «Періодизація педагогічної думки в Україні - кроки до нового виміру», чим зініціювала в подальшому появу наукового інтересу до поглибленого вивчення цього інструменту дослідження національного історико-педагогічного процесу.

Особливої значущості ця конференція набула завдяки тому, що Л. Березівська, на той час завідувач лабораторії історії педагогіки, оприлюднила факт створення Всеукраїнської асоціації істориків педагогіки. І хоча в юридичному плані з реєстрацією спілки виникли певні бюрократичні труднощі й офіційно оформити її не вдалося, однак громадську роботу асоціації це надалі не спиноло, і саме відтоді відраховують час діяльності нашого неформального фахового об'єднання, головною метою якого, згідно з розробленим статутом, залишається:

- надання допомоги працівникам освіти в оволодінні творчими ідеями видатних педагогів-попередників та використанні їх у практичній діяльності;
- сприяння науковцям у дослідженні педагогічного, психологічного, філософського, етичного, соціологічного аспектів історії педагогіки;
- проведення науково-практичних конференцій, педагогічних читань, організація екскурсій, виставок та інших заходів, присвячених історико-педагогічній тематиці.

Загалом у роботі зібрання взяло участь понад 105 учасників, серед яких були й гості з Польщі. Уманська конференція запам'яталася учасникам також чудовою прогулянкою парком «Софіївка» й гостинністю господарів, де душею була професор Н. Побірченко - одна з найактивніших членів асоціації, відомий дослідник у галузі історії педагогіки. Її зусиллями в Уманському університеті було створено потужну наукову школу істориків педагогіки, науково-методичний центр педагогічного краєзнавства.

У жовтні 2003 р. у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича пройшла третя конференція, на яку зібралося понад 117 осіб. Тема заходу - «Розвиток змісту освіти як історико-педагогічна проблема» — здебільшого орієнтувала учасників на близьке минуле освітньої галузі й навіть на сучасність. Так, у пленарному виступі академіка М. Вакуленка мова йшла про початкову освіту в системі навчання й виховання молодших школярів. Член-кореспондент АПН України Ю. Мальований окреслив проблеми гуманізації змісту сучасної шкільної освіти. Професор І. Руснак висвітлив розвиток змісту національної освіти зарубіжних українців.

До власне історико-педагогічного аспекту теми конференції були звернуті доповіді академіка О. Сухомлинської «До питання про розвиток змісту загальної середньої освіти», професора Д. Пенішкевич «Провідні тенденції розвитку буковинського шкільництва XVII - поч. XX ст.». Секційні виступи репрезентували багато змістовних матеріалів щодо внеску окремих вітчизняних педагогів у розвиток змісту шкільної освіти, зокрема М. Галушинського, О. Кониського, О. Новаківського, А. Волошина, О. Духновича та ін. Незабутні враження залишилися від поїздки до сільської школи в горах, від своєрідності буковинського краю.

На IV Всеукраїнській конференції, організованій спільно з Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, у жовтні 2004 р. було актуалізовано історичний контекст дослідження феномену профільного навчання. Тема «Профільне навчання: історія, теорія, практика» залучила до роботи 84 науковців. Однак ще більше, ніж у попередній конференції, у представлених виступах простежено заглиблення учасників заходу в цілком сучасні аспекти запровадження профільного навчання в українській школі.

Під впливом нагальності проблем оновлення методологічних підходів до вивчення історії освіти в Україні було обрано тему наступної Всеукраїнської конференції- «Історико-педагогічні дослідження: методологія, періодизація, методика», яку провели разом з Херсонським державним університетом у жовтні 2005 р. Цей захід викликав підвищене зацікавлення дослідників, що побіжно засвідчено й значною кількістю поданих тем - понад 120. Серед представлених матеріалів домінувала історико-педагогічна проблематика. Важливі методологічні аспекти зазначеної теми було розкрито в доповідях академіка О. Сухомлинської «Історико-педагогічні дослідження та його околиці», професора Н. Побірченко про періодизацію педагогічно-просвітницької діяльності українських громад, професора В. Вихрущ «Категорійна основа історико-дидактичних досліджень у контексті системного підходу», професора Є. Хрикова «Методологічна функція законів та закономірностей розвитку педагогічної науки в історико-педагогічних дослідженнях». Прикладний аспект порушеної наукової проблеми висвітлила доцент В. Федяєва в доповіді «Історико-педагогічні дослідження в науково- дослідній роботі студентів». На херсонській конференції започаткували нову форму спілкування учасників - обговорення ключових питань за «круглим столом», у невимушеній обстановці дискусії й бесіди, що виявилось корисною формою наукової співпраці, особливо для науковців-початківців.

Тема VI Всеукраїнської конференції- «Історико-педагогічне дослідження: регіональний вимір», що відбулася в Луганському національному педагогічному університеті імені Тараса Шевченка в листопаді 2006 р., - дала підстави для особливо зацікавленого обміну думками, оскільки здебільшого в українських вишах здійснюють та координують різну роботу з краєзнавчої проблематики й визріла необхідність аналізу особливостей подібних студій, а також оприлюднення нових набутих фактографічних відомостей. З програмними доповідями виступили академік О. Сухомлинська «Регіональний вимір історико-педагогічного процесу в Україні», професор Л. Ваховський «Конструювання методології регіонального історико-педагогічного дослідження», професор Н. Побірченко «Педагогічне краєзнавство - методологічний аспект», професор Є. Хриков «Регіональні історико-педагогічні дослідження спрямованість, значення, методологічні засади». Близько 108 тем засвідчили багатство історико-педагогічних питань, розкритих у контексті вивчення макро- і мікрофеноменів педагогічного краєзнавства.

Найбільшою за кількістю охочих узяти участь (понад 140 осіб) виявилася VII Всеукраїнська конференція, яка пройшла в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в листопаді 2007 р. і була звернута до проблеми дослідження новаторських навчально-виховних закладів в історії розвитку освіти в Україні. Над такою ж темою на той час працювала й лабораторія історії педагогіки, тому важливо було з'ясувати, чи розробляють її аспекти інші дослідники. Матеріали конференції засвідчили, що зацікавлення учасників значною мірою фокусувалося навколо поняття новаторства в історії освіти в загальнопедагогічному плані. Так, академік І. Бех обрав тему «Культивування домінантних особистісно-розвивальних цінностей як показник інноваційності навчально-виховного закладу», професор О. Дубасенюк виступила з доповіддю «Новаторські підходи до формування педагогічного колективу у загальноосвітніх закладах (30 - 80-ті рр.)», професори Є. Хриков і О. Адаменко розкрили тему «Соціальні та педагогічні умови розвитку та методологічні основи історико-педагогічного аналізу новаторства в освіті»,

а професори В. Вихрущ та А. Вихрущ - тему «Психологічне обґрунтування інноваційних підходів до організації навчального процесу у вітчизняній дидактиці (друга пол. XIX - поч. XX ст.)».

Щодо історії досвіду новаторських навчально-виховних закладів зазначимо: засадничі поняття цієї частини вітчизняного історико-педагогічного процесу було викладено в доповідях академіка О. Сухомлинської «Авторські педагогічні системи як складова оновлення національної школи», професора Н. Побірченко «Змістовий аспект поняття авторська школа», у виступах доцентів Н. Сейко, О. Мисечко, С. Коляденко, І. Скоропад та ін., а також у виступах співробітників лабораторії історії педагогіки.

Усеукраїнська конференція 2008 р., проведена у травні в Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка, підпорядкована ідеї вшанування пам'яті видатного вітчизняного педагога К. Ушинського, була покликана актуалізувати його творчу спадщину в умовах розбудови сучасного освітнього простору України. Участь у ній взяло близько 85 учасників. З пленарними доповідями виступили Президент НАПН України, академік В. Кремінь «Ідея К. Ушинського в контексті сучасної епохи», академік О. Сухомлинська «Педагогічна спадщина як предмет вивчення (на прикладі К. Ушинського)», академік М. Євтух «Педагогічні ідеї К. Ушинського і сучасна освіта», академік І. Бех «Реалізація ідей К. Ушинського про педагогіку як систему правил у виховному контексті», ректор університету, професор М. Носко «К.Ушинський - основоположник педагогічної науки», професор І. Зайченко «Педагогічна журналістика К.Ушинського».

У процесі цієї конференції сформувалася думка щодо теми наступного Всеукраїнського історико-педагогічного заходу, який пройшов у Ніжинському державному університеті ім. М. Гоголя в жовтні 2009 р. і зібрав значну за кількістю аудиторію - понад 110 учасників. Тема «Видатні педагоги XIX ст. про виховання нової людини (М. Демков, М. Корф, К. Ушинський, М. Пирогов, С. Русова, М. Костомаров)» умотивувала такі цікаві, представлені з оновлених методологічних позицій доповіді, як «Два погляди на проблеми освіти: М. Пирогов і К. Ушинський» професора Н. Побірченко, «Антропологізм як провідний принцип педагогіки К. Ушинського» професора Л. Ваховського, «Ідеї нового виховання в педагогічній концепції С. Русової» професора Є. Коваленко та ін. Ключовою в теоретико-методологічному значенні стала пленарна доповідь академіка О. Сухомлинської «Педагогічний дискурс XIX ст.: диференціація й інтеграція ідей», де вперше було узагальнено синергетичне співіснування різноаспектних концепцій щодо змін у вихованні молоді.

Незабутні враження в учасників залишила «історична аура» університету, де неначе відчувалася присутність геніального Миколи Гоголя, запам'яталося відвідування двох цікавих університетських музеїв.

Нарешті, 7 жовтня 2010 р. у конференц-залі Президії НАПН України пройшла X Всеукраїнська історико-педагогічна науково-практична конференція «Радянське минуле в дзеркалі сучасних досліджень з історії педагогіки», організована Відділенням загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України, а також лабораторією історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. Метою заходу було насамперед окреслити сучасний стан вивчення історії педагогіки й шкільництва радянської доби й обговорити актуальні методологічні проблеми, що супроводжують такі студії. У контексті зазначених цілей академік О. Сухомлинська на пленарному засіданні виголосила гостро дискусійну доповідь «Радянська педагогіка як ідеологія: спроба історико-педагогічного аналізу», де визначила сукупність смислів поняття «радянський», охарактеризувала різнопланові зв'язки між провідними постулатами педагогіки радянського періоду й ідеями соціалістичного суспільства та його реаліями. Інший аспект сутності концепції радянської педагогіки проаналізував у виступі «Модернізм як методологічний проект радянської педагогіки» професор Л. Ваховський, який визнав намагання вчених СРСР оновити свою галузь. Також у пленарному засіданні виступили академік Н. Ничкало, яка ґрунтовно дослідила стан професійно-технічної освіти в СРСР і в Україні в доповіді «Розвиток систем підготовки кваліфікованих робітників в Україні (1969 -XXI ст.)» і зазначила, що не можна нехтувати значним позитивним досвідом, накопиченим у цій сфері в минулому; професор Н. Побірченко розкрила тему «Висвітлення історико-педагогічної проблематики в журналі «Советская педагогика» і за допомогою різноманітних переконливих слайдів продемонструвала й узагальнила структуру та пріоритети публікацій цього провідного радянського часопису. Змістовними були й інші пленарні виступи: професора О. Адаменко «Аналіз семантичного спектра назв публікацій і дисертацій з проблем дидактики другої половини XX ст.», професора І. Зайченка «Дещо про дослідження проблем дошкільної освіти в сучасній українській педагогіці», професора Н. Калініченко «Інноваційні підходи до трудової підготовки учнів в авторських сільських школах В. Сухомлинських, І. Ткаченка, О. Захаренка», професора Є. Коваленко «Підходи до формування творчої особистості і педагогіці України у 50-90-ті рр. XX ст.», професора М. Левківського «Педагогічна система А. Макаренка: погляд із сьогодення», старшого наукового співробітника Н. Дічек «Всеукраїнські конференції як чинник розвитку історико-педагогічної науки», старшого наукового співробітника Л. Березівської «Періодизація реформування шкільної освіти

в Україні за радянської доби (1919 - 1991 рр.)», директора Педагогічного музею України В. Малюги «Особливості розвитку Педагогічного музею України: ретроспективний аналіз».

Актуально прозвучали й виступи інших учасників конференції (загалом у ній узяло участь близько 100 осіб), які було обговорено в роботі чотирьох секцій. Сфери наукових інтересів доповідачів стосувалися джерельної та джерелознавчої бази досліджень історії школи й педагогічної думки радянського періоду, термінологічних особливостей радянської педагогіки, періодизації її розвитку, специфіки дослідження педагогічних персоналій в аналізований історичний період.

У короткій статті про минулі десять Всеукраїнських історико-педагогічних конференцій, звичайно, неможливо згадати всі важливі матеріали, назвати прізвища всіх учасників, але ми намагалися створити цілісне враження від проведеної роботи й на цьому тлі вибудувати аргументацію деяких узагальнень.

По-перше, тематика конференцій відображала назрілі в українській історико-педагогічній науці проблеми, спонукала до активізації оновлення теоретико-методологічної бази історико-педагогічних розвідок. Маємо на увазі розв'язання таких важливих питань, як розроблення історіографії української педагогіки, оновлення її періодизації, а також модернізації підходів до періодизації її окремих феноменів, розвиток регіональної та краєзнавчої проблематики, необхідність змін у методології дослідження педагогічних персоналій.

Зауважимо, що зазначені проблеми сучасної української історії педагогіки перебувають у річищі актуальних завдань, що постали й перед українською історичною наукою, на важливості модернізації методологічних підходів у якій наголошує чимало сучасних українських учених. Фактично на зламі тисячоліть у світовій історіографії відбулися зміни, які відповідають таким трьом глобальним тенденціям, що визначають характер і структуру наукового пізнання:

- *культурологізація* знання, тобто розуміння того соціокультурного середовища, де виникають і змінюються знання, ідеї, технології та практики;
- *антропологізація* пізнання, або його глибоко особистісний характер;
- *охудожнення*, або літературизація, знання з додаванням до нього значної частки ірраціонального.

Такі зміни пов'язані з викликами доби постмодернізму, що утвердив залежність будь-якого пізнання від соціокультурного й мовного контекстів, де живе й діє суб'єкт. Тому для сучасної історії педагогіки через її специфічний зв'язок із суб'єктом особливо важливим є те, що всі пізнавальні здобутки людства, зокрема й щодо вивчення минулого, слід розглядати як зумовлені суб'єктивними чинниками, що виникають на ґрунті культурного поля конкретної особистості в поєднанні з її індивідуальними психологічними властивостями [3]. Власне, відбувається перехід від соціально-структурної історії до історії ментальностей й історичної антропології (Л. Зашкільняк), що має бути враховане та відображене й у методології історико-педагогічних досліджень. Як показують матеріали проведених конференцій, новаційні зрушення щодо змін у цьому контексті найяскравіше виявлені в біографічних студіях, де спостерігаємо оновлення традиційної соціоцентрованої методологічної парадигми завдяки орієнтації на зразки інтелектуальної, свідомішої біографістики як складової інтелектуальної історії.

По-друге, оскільки результати історико-педагогічних студій покликані уточнювати й збагачувати знання про перебіг освітніх процесів, про розвиток шкільництва й педагогічної науки та призначені насамперед для застосування в галузі підготовки майбутніх учителів, а також у системі вдосконалення фаху педагогів-практиків, то всі конференції були проведені в тісній співдружності з вищими школами України.

В аспекті «галузевості» історико-педагогічного знання додамо, що серед істориків-фахівців поширеною є думка про дослідження історії окремих галузей науки, як, наприклад, економіки, права, техніки, а отже, й історії педагогіки, вони є дуже інструментальними, тому їх найважливіше завдання - це пошук традицій або досягнень, якими можна пишатися. Водночас історики визнають, що завдяки здобуткам дослідників галузевих історій значно розширюється спектр вивчення процесів і подій, важливих і для загальнонаціональної історії, ґрунтовно висвітлюється проблематика, якої ніхто з фахових істориків не вивчає. У цьому зв'язку зазначимо, що проведення історико-педагогічних конференцій не лише дає змогу актуалізувати наукові здобутки, які розширюють *знання* про історико-педагогічний процес, висвітлюють його нові грані, нові ціннісні вектори, а й розкривають крізь відповідний предмет дослідження історичний розвиток інтелектуального життя українців у загальноісторичному дискурсі. До того ж, подібні масові заходи дають змогу заявити про існування самостійної наукової спільноти, яка активно діє в Україні.

Нарешті, по-третє, щорічне видання за результатами конференцій збірників фахових статей їх учасників вважаємо вагомим чинником розвитку творчих пошуків у сфері історії педагогіки, оскільки широко оприлюднюються нові фактографічні матеріали й нові наукові підходи, порушуються для обговорення нагальні питання.

Безперечно цінність, на нашу думку, має й такий суб'єктивний аспект результативності конференцій, як можливість особистісного спілкування дослідників, обміну ідеями, обмірковування різних наукових позицій. І хоча характерну для конференцій емоційну насиченість неможливо нічим виміряти й документально засвідчити, однак у душі надовго залишаються незабутні враження, відчуття належності до самодостатнього наукового співтовариства. Також у пам'яті назавжди залишається розкішне регіональне розмаїття нашої української землі, подивування талантам співвітчизників і глибока вдячність гостинним господарям - представникам регіональних університетів.

Насамкінець підсумуємо, що громадська Всеукраїнська асоціація істориків педагогіки своєю діяльністю сприяє розвитку національної історіографії й поглиблює співпрацю між дослідниками з різних куточків країни, що засвідчує розвиток єдиної української історико-педагогічної науки. Усеукраїнські конференції відіграють важливу роль у визначенні й дослідженні нагальних наукових проблем, а тому потребують підтримки з боку держави.

Література

1. **Вовк Л. П.** Історія педагогіки у системі завдань підготовки вчителя/Л. П. Вовк // Історія педагогіки у структурі професійної підготовки вчителя : зб. наук, праць Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту : Серія соціально-педагогічна. - Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. - Вип. 3. - Т. 1.-С. 16-22.

2. **Зашкільняк Л.** Сучасна світова історіографія / Л. Зашкільняк. - Л.: ПАЮ, 2007. - 312 с.

3. **Колесник І.І.** Українська культура та історіографія: історія ментальностей/І. І. Колесник // УІЖ. - 2002. - № 1. - С. 22 - 34.

4. **Ушинский К. Д.** О пользе педагогической литературы / К. Д. Ушинский // Пед. соч.: в 6 т. - М. : Педагогика, 1988. - Т. 1. - С. 160- 176.

Анотація

Дічек Н. П. Історико-педагогічні дослідження в Україні у вимірі фахових наукових конференцій (2001 - 2010 рр.)

У статті висвітлено нову для України форму співпраці фахівців у царині вивчення історії школи й педагогічної думки - систематичні історико-педагогічні науково-практичні конференції, проведені з 2001 по 2010 р. на теренах України, які стали важливим чинником подальшого розвитку студій з історії педагогіки.

Ключові слова: науково-практична конференція, історико-педагогічні дослідження, педагогічна думка.

Дичек Н. П. Историко-педагогические исследования в Украине в измерении профессиональных научных конференций (2001-2010 гг.)

В статье отражена новая для Украины форма сотрудничества специалистов в области изучения истории школы и педагогической мысли - систематические историкопедагогические научно-практические конференции, проведенные с 2001 по 2010 г. на поприщах Украины, которые стали важным фактором дальнейшего развития студий по истории педагогики.

Ключевые слова: научно-практическая конференция, историко-педагогические исследования, педагогическая мысль.

Dichek N. P. Historical and Pedagogical Research in Ukraine Reflected in Specialized Conferences (2001 - 2010)

The article centers on the new form of cooperation of the researchers of Ukraine - systematic historical and pedagogical conferences held in Ukraine during 2001 - 2010. These conferences made an impact on pedagogical research and ideas, history of pedagogy.

Key words: conference, historical and pedagogical research, pedagogical ideas.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2011 р.

Прийнято до друку 27.05.2011 р.